

FISKIVINNULÓGGÁVAN

Grunnabard hevði einans eitt royndarloysi eftir hvitingsbróðuri at dúva uppá, tá skipið varð keypt til Føroya í mars í fjør. Men proformasølu millum South Pelagic og ymisk feløg hjá reiðarinum Thor í Hósvík lótu dyrnar upp, soleiðis at Grunnabard kundi fiska bæði makrel og norðhavssild. – Hetta er tað frægasta, ið ber til eftir verandi skipan, siga Gunnbjørn og Hans Andrias Joensen, reiðarar hjá Thor, sum eftirlýsa eitt meira javnt býti av uppsjóvarfiskinum. Søgan um Grunnabard varð fortald í Sosialinum síðsta fríggjadag

Alternativið var útlendskt stál

Fyri okkum var Grunnabard tann frægasta loysnin í fjør. Alternativið var at fara út um landoddarnar at leiga skip, siga Gunnbjørn og Hans Andrias Joensen, sum vænta at halda fram at samstarva við South Pelagic

- Vit byggja okkara virksemi á tvær súlur, frálandavinnu og fiskivinnu. Vit byggja nýggj skip til frálandavinnuna fyri 600 milliónir krónur, og kundu ynskt okkum at gjørt stórar iløgur í fiskivinnuna. Men skipanin favoriserar teir fáu, sum gerast alsamt ríkari av uppsjóvarfiskiskapinum, meðan aðrir ikki sleppa upp í part, siga Gunnbjørn og Hans Andrias Joensen, stjórar í Thor

vinnuligan fiskiskap kom í gildi. Síðani tá eru fortreytirnar grundleggjandi broyttar. Tí eru partar av flotanum bundnir fastir í ein fiskiskap, sum í lötuni ikki lønar seg, samstundis sum aðrir partar av flotanum hava ovurhonds stór virði at dúva uppá. Her má loysast upp, argumenterar Hans Andrias Joensen og dregur fram hagtøl fyri útflutningin:

- Í 1994 var uppsjóvarfiskurin bara nøkur heilt fá prosent av samlaða útflutninginum av fiski. Men í fjør stóð uppsjóvarfiskurin fyri umleið 40 prosentum av útflutninginum. Hagtølini tala fyri seg, argumenterar reiðarin.

Hagtølini fevna um allan fiskaútflutning, uttan alivinnuna.

Gjaldið

Afturvendandi kjakið um tilfeingisgjald hevur eisini fest seg hjá reiðarinum við heimstaði í Hósvík.

- Tað er í lagi, at skipini gjalda fyri at fiska. Men

tilfeingisgjaldið má vera í fyrstu linju, antin sum gjald fyri hvørt kilo ella ávísur prosentpartur av avreiðing-arvirðinum. Fyrimunir og vansar eru við báðum leistum, men best er um gjaldið samstundis eggjar reiðarinum til at skapa so nógva virðisøking sum tilber, metir Gunnbjørn Joensen.

Higartil hevur politiska skipanin ásett gjaldið av nýggjum fyri hvørt árið sær, og eisini er leiturin broyttur.

- Tað merkir millum annað, at í fjør loysti tað seg ikki at koma inn á feltið við móttøkuskupum, tí politikararnir valdu at leggja eitt eyka avgjald á tvær krónur kilo á tað, sum bleiv avreitt umborð á móttøkuskupini, greiðir Hans Andrias Joensen frá.

Higartil er bara ein roynd gjørd við at selja part av makrelinum á uppboðssølu, men onkrir flokkar halda at fleiri royndir eiga at vera gjørdar.

- Eftir okkara tykki má ein uppboðssøla fevna um

alt ella einki. Selir tú bara ein part av makrelkvotuni á uppboði, so hava teir, sum fáa stórar kvotur fyri einki, ein stóran fyrimun í kappingini um at bjóða. Teir kunnu tá brúka hesi virði til eisini at keypa restina, argumenterar Gunnbjørn Joensen.

Nýhugsan

Hóast fiskiskapurin í Kyrrahavinum er minkaður niður í einki, so halda reiðararnir hjá Thor henda fiskiskap vera dømi um, hvønn týðning tað hevur at hugsa nýtt og royna nýggjar leiðir.

- Vit átóku okkum ein stóran váða og gjørdur stórar iløgur í skip til at royna eftir uppsjóvarfiski á hesum fjar-skotnu leiðum. Tað gav tá avtornaði Føroyum nøkur rættindi, ið framvegis verða galdandi, tá fiskiskapurin einaferð tekur seg upp aftur. Hetta má væl eisini takast við í heildarmyndina, sigur Hans Andrias Joensen og heldur fram:

- Teir, sum fara út at skaffa Føroyum altjóða rættindi,

mugu eisini fáa ágóðan av nationalum rættindum, tað vil siga innanfyri 200 fjórðingar. Eg vil fara so langt sum at siga, at tað burdi verið eitt krav, at teir sum fáa nógva virði í føroyskum sjógvi og eftir sínamilum avtalum við onnur lond, eisini høvdu skyldu til at røkja okkara altjóða loyvi. Á tann hátt koma vit víðari sum fiskivinnutjóð.

Eftir fatanini hjá Hans Andriasi og Gunnbjørn Joensen er stóðan í dag júst tann øvugta.

- Tað eru tey veiku reiðariini, sum lítið ella einki fáa burtur av føroyska fiskiríkidøminum, sum í dag gera royndarfiskiskap og royna at ganga nýggjar leiðir, siga brøðurnir og senda eina heilsan víðari til nótaskipini:

- Eftir okkara tykki eru teir so mettir, at teir hugsa ikki um at skaffa nýggj veiðirættindi og virði til Føroya.

Jón Brian Hvidtfeldt

- Sum skipanin er sett saman er í lötuni vónleyst hjá okkum at gera stórar iløgur í eitt nýtt skip. Vit mugu tí dúva uppá alternativar loysnir. Vit kendu stóðuna hjá Grunnabard, og tað vísti seg at bera til, greiðir Gunnbjørn Joensen frá.

Grunnabard, sum einans hevur eitt royndarloysi eftir hvitingsbróðuri at dúva uppá, varð seldur úr Vági til Hósvíkar og síðani millum ymsu feløgini hjá Thor, áðrenn skipið endaði aftur í Vági, tá vertiðin var av. Endamálið var eittans, at fáa brúkt veiðiloyvini hjá Thor til makrel- og sildafiskiskapin. Hóast hvørki Alex N. Vilhelm, reiðari á Grunnabard, ella reiðararnir í Hósvík vilja brúka orðið "proformasølu" um tað, ið fór fram í fjør, so fjalir hvørgin partur yvir, at hetta var eitt praktiskt ting at gera fyri at fáa kabalina at ganga upp.

- Vit hava áður roynt at taka útlendsk skip

inn. Men í fjør kendu vit stóðuna hjá Grunnabard og gjørdur so hesa royndina. Hetta var tað frægasta, sum bar til eftir verandi skipan, greiðir Gunnbjørn Joensen frá og útgreinar stóðuna:

- Her var talan um olympiskt fiskarí, og vit kendu lítið og einki til stóðuna eitt ár fram. So tá mugu vit bara dúva uppá tilíkar loysnir. Men nei, stóðan er ikki optimal, sigur Gunnbjørn Joensen, ið mælir til eginkvotur, sum reiðarini síðani kunnu leggja sítt virksemi til rættis eftir.

Stjórnarnir í Thor vita enn einki um, hvussu føroyska makrel- og sildakvotan verður býtt millum skipini í ár.

- Nei, vit hava framvegis einki ítøkiligt fingið at vita um, hvussu fiskiskapurin verður skipaður í ár. Men vit ætla so at gagnnýta øll okkara rættindi, og í lötuni er mest sannlíkt, at tað verður gjørt í samstarvi við South Pelagic, metir Gunnbjørn Joensen.